

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 59.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Tretja postaja: London

Pariška konferenca je čustveno zblížala Nemce in Francoze -- Londonska naj spoprijazni Francoza-upnika s Nemcem-faliranim dolžnikom -- Velik naval državnikov v angleški prestolici

Se bo Nemčija spametovala ali ne?

Ljubljana, 20. julija 1931.

Pariška konferenca med odgovornimi državniki Francije in Nemčije je torej končana. Vsi tisti, ki so z veliko čustvenostjo spremljali potovanje prvega nemškega državnega kancelerja po vojni v Pariz, bodo seveda razočarani nad komunikacijem, ki sta ga Laval in Brüning o rezultatih te konference izdala. Z obudovanja vredno odkritosrčnostjo namreč državnika povesta, da sploh nobenega pozitivnega rezultata nista dosegla, ampak da se bo vprašanje kreditne pomoči Nemčiji obravnavalo dalje v Londonu pred mednarodnim forumom.

Baš ta okolnost opravičuje zaključek, da pariška konferenca ni bila kar tako brez vsakega uspeha. Zakaj francoska vlada je že pred dnevi odločno izjavila, da se londonske mednarodne konference sploh ne bo udeležila, ako se med Francijo in Nemčijo preje ne sklene sporazum. Nekaj se je torej v Parizu le doseglo, kar bi utegnili biti bistvene važnosti, čeprav se ni moglo še konkretizirati.

To slednje pa je čisto razumljivo in noben pameten človek kaj drugega ni mogel pričakovati. Rešitev nemške gospodarske krize je težaven problem za obe stranki. Na eni strani je francoska vlada, ki ne more prihrankov svojih državljanov zaupati nemški državi, če nima gotovosti, da se bo ta denar res porabil v ozdravljenju nemškega gospodarstva, ne pa pomagal okrepiti stališča tistih, ki delajo na nasilni izpremembi sedanjega stanja v Evropi. Na drugi strani je Brüning, ki upravičenost francoskega stališča vsaj v stvari sami gotovo tudi sam uvideva, vendar pa meni, da Francija zaželjene sigurnosti ne bo dosegla po izrecnih političnih pogojih, ampak da bo prijateljsko politično sodelovanje med Francijo in Nemčijo vzkliko šele kot rezultat ukrepov in postopkov Francije, ki bodo Nemce prepričali, da imajo v resnici opraviti s prijateljem. Vidi se torej, da obe stranki v enem oziru gresta diametralno nazen. Ljubezen in zaupanje se po stari izkušnji pač ne dasta nalagati. Zdi se tudi, da obe stranki nekatere stvari, za katere rabita isto ime, popolnoma različno pojmujejo. Tako na primer Francozi »političen moratorij«, ki naj bi trajal med obema državama vsaj deset let, razumejo gotovo tako, da se morajo Nemci izogibati vsega, kar bi v kakršnemkoli že pomenu kazalo na stremeljenje, da se verzajka mirovna pogodba izpremeni, dočim Nemci očividno smatrajo, da mora pod to besedo biti zapopadeno tudi prizadevanje Francije, da pride takozvanim »upravičenim« nemškim željam po reparaturi sedanjega političnega stanja nemške države kolikor mogoče nasproti.

Vrhtega pa je treba tudi pomisliti, da sporazum ni težaven samo zaradi velikega vprašanja nemško-francoskega političnega zblížanja in sodelovanja, ki pravzaprav izključuje pojem premirja, katerega je, kakor trdijo, izuhtal Henderson, ampak da ni prav nič težja finančna plat vprašanja. Zdi se — kajti francoska vlada sama dosedaj ni o tem ničesar izjavila — da Francija predlaga neke vrste kontrolo nad uporabo mednarodnih kreditov Nemčije, kakor je to bilo pod Dawesom, dočim Nemci to absolutno odklanjajo kot restavracijo »in peius«. Nemcem niti misel, da naj bi se za amortizacijo in obrestovanje mednarodnega posojila zastavile carine ali kakšni drugi državni dohodki, ni simpatična, čeprav vedo, da bodo v to kisel iabolk končno le morali ugrizniti.

Tretji faktor, ki zelo občutno, mogoče celo najobčutnejše ovira sporazum, je Franciji nepomirljivo sovražno razpoloženje nemškega nacionalizma, ki dr. Brüningu veže roke, da mora vsak francoski predlog sprejemati z neštevilnimi pomisleki, četudi bi stvarno ne bili utemeljeni. Na drugi strani pa je čisto razumljivo, da se vsa francoska javnost, kolikor je spravljiva in miroljubna, boji, da ne bi Laval in Briand preveč koncedirala Nemčiji, ki je vse velike žrtve Francije za mir dosedaj slabo poplačevala.

Iz tega se absolutno ne sme sklepati, da je sporazum nemogoč. Odkritosrčen razgovor med vodilnimi državniki obeh narodov ni mogel biti brez velike koristi. Obe stranki točno vesta, pri čem da sta, kaj more ene zahtevati, kaj druga nuditi, iz osebnega stika pa bo tisto zaupanje, ki se ne da narekovati ne enemu ne drugemu narodu, še najlažje vzkliko. Tako zaupanje se lahko naenkrat pojavi — ne kot kak čudež, ampak kot nenadni prodor najplemenitejših strani na odne duše skozi debelo plast sovražnih instinktov. To se je v zgodovini že velikokrat opazilo. Zato ne smemo izgubiti upanja, da bo v Londonu prišlo do konkretnih sklepov, ki bodo nemškemu gospodarstvu prinesli nujno pomoč.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno in deževno vreme. Čez dva dni preneha dež, vendar še vedno hladno vreme.

Pariz, 20. jul. tg. Po dineju, ki se je vršil v nedeljo na Quai d'Orsay, je prišlo zopet do sestanka nemških in francoskih ministrov v notranjem ministrstvu. Sestanek je trajal od pol 10 do 11. Izdan je bil sledeči komunikat:

V poslanci je bil izjavil državni kanceler dr. Brüning željo priti direktno v stik s francosko vlado, da bi se poiskale možnosti skupno sodelovati na zboljšanju odnošajev med Francijo in Nemčijo. Francoski ministrski predsednik je nato odgovoril, da z zadovoljstvom pričakuje tak razgovor, ki je posebno važen radi gospodarskega in finančnega položaja Nemčije in vpliva tega stanja na druge države. Radi tega so se zastopniki obeh držav sestali 18. in 19. jul. v Parizu. Vsi so bili v tem edini,

da je ta sestanek zelo važen in so se zavedali, da mora biti ta sestanek pričetek zaupnega sodelovanja. Državni kanceler je v pravi luči razložil vse velike sedanje krize. Zastopniki francoske vlade, ki priznajo resnobo te krize, so izjavili, da so po gotovih finančnih garancijah in političnih pomirujočih ukrepih, pripravljeni razpravljati podrobnosti za finančno sodelovanje v mednarodnem okvirju. Od sedaj naprej hočejo zastopniki obeh vlad podčrtavati svojo voljo, iskati ugodne pogoje za uspešno sodelovanje na političnem in gospodarskem polju. Edini so si v tem, da njihov trud mora privedi do zaupnega sodelovanja v atmosferi miru in gotovosti.

Kaj je dal Pariz?

Pariz, 20. jul. tg. Vodilni možje so se razumeli. Da se to medsebojno razumevanje poglobi, je državni kanceler dr. Brüning povabil francoskega ministrskega predsednika Laval in zunanjega ministra Brianda na protibisk v Berlin. Proti polnoči skupno izdani komunikat jasno kaže, da je ureditev vseh podrobnih vprašanj prepuščena londonski konferenci, ki se prične v ponedeljek zvečer. Kljub temu pa so se državniki porazgovorili že v Parizu o vseh vprašanjih ter dosegli tudi v večini od njih vsaj delno jasnost. Pri tem je bilo izhodišče vseh razgovorov akutna kriza v Nemčiji, ter kreditna pomoč nemškemu gospodarstvu.

Ugotovilo se je, da je potrebno ustvariti konzorcij vseh obeh držav, ki imajo večje kratkoročne kredite v Nemčiji, kar velja posebno za Ameriko, Anglijo, Holandsko in Švico. Ustvaritev takega konzorcija je potreben predpogoj za vsako nadaljnjo akcijo. Poleg tega pa se je ugotovilo, da potrebuje Nemčija pod gotovimi pogoji takoj večji kredit kot podlaga za vzdrževanje ter razširjenje

svojega denarnega toka. Ako bo ta kredit res potreben, se bo odločilo šele v prihodnjih dneh, ko bodo ukrepi o bančnem prometu razveljavljeni.

Nadaljnje vprašanje je v tem, kako naj se ta kredit spravi v tok. Kar se tiče vprašanja garancij, ki jih zahteva Francija, je seveda Francija v zaupnem razgovoru v Parizu razložila nemškim državnikom vse svoje pomisleke z bodočnost. Vendar pa do kake formulacije francoskih želja in zahtev ni prišlo. To pa ne izključuje, da bo v Londonu prišlo do natančnejšega razgovora o teh stvareh. Zgleda, da se Nemčija ne bo omejala na enostavno odklonitev francoskih zahtev, temveč bo stavila pozitivne predloge za bodočnost nemško-francoske politike.

Berlin, 20. jul. AA. Uradni krogi so v splošnem zadovoljni z rezultatom pariških razgovorov. Dalje naglašajo, da francoski ministri niso stavili nobenih zahtev in da so odšli v London, ne da bi prej zahtevali od Nemcev, naj pristanejo na neke pogoje.

Kaj bo dal London?

London, 20. jul. tg. Sinoči ob 10.30 so prispeli po programu v London zunanji minister Henderson, ameriški državni tajnik Stimson in ameriški zakladni tajnik Mellon. Na kolodvoru so jih pričakovali ministrski predsednik Macdonald, dalje francoski poslanik, ameriški poslanik in Bruslju in ameriški poslaniški svetnik v Londonu.

Po poročilu »Daily Herald«, ni bilo v pariških razgovorih več besede o politični garanciji Nemčije, pač pa se je govorilo o »političnem moratoriju«, po katerem naj bi se skozi pet let nobena stran ne spuščala v polit. avanture, ki bi ogrožale evropski mir. Po Hendersonovem prizadevanju bo prišlo v Londonu prav gotovo do izdelave petletnega načrta za pomiritev Evrope. Nemčija bo

prišla na to, da omeji dela pri izdelavi nove oklopne križarke na minimum in da ne bo pričela z gradnjo novih ladij. Zato pa bo Francija ustavila tudi gradnjo nove bojne ladje, ki jo je začela graditi kot odgovor na nemško oboroževanje. Končno je načrt turkizacije Nemčije z imenovanjem kontrolne komisije čez nemške davčne dohodke, praktično odpadel.

Kot dnevni red konference bo po »Daily Telegraph« sledeče: prilagoditev Hooverjevega načrta pri Joungovem načrtu, dovolitev dolgoročnega posojila Nemčije, za njim pa javno posojilo, finančne in gospodarske garancije Nemčije za ta posojila ter končno odpiranje kreditov državam Male antante.

Konference so se pričele

London, 20. jul. AA. Eno uro po prihodu nemških, francoskih, italijanskih in belgijskih državnikov se je pričela v prostorih ministrskega predsednika v spodnji zbornici ena najvažnejših konferenc, kar jih je bilo po versajski mirovni konferenci. Konference se udeležujejo delegati sedmih držav.

Udeležence konference je sprejel na postaji Victoria ministrski predsednik Macdonald v spremstvu zunanjega ministra Hendersona. Gosti so prispeli kmalu po petih in so se odpeljali v svoje hotele. Zanimivo je, da sta se francoska in nemška delegacija nastanili v istem hotelu, kjer sta razvešeni nemška in francoska zastava.

Kmalu po prihodu so odšli ministri na konferenco, ki se je pričela ob 6.30 pod predsedstvom ministrskega predsednika Macdonalda.

Francoski, nemški, belgijski in italijanski delegati so se na poti iz Pariza v London razgovarjali ves čas o raznih političnih vprašanjih. Med Parizom in Calaisom je ministrski predsednik Laval povabil svoje tovarise na kosilo v svoj privatni voz.

London, 20. jul. AA. Eno uro po prihodu na postajo Victoria so francoski, nemški, italijanski in belgijski delegati odšli v prostore ministrskega predsednika v spodnji zbornici, kjer se je ob 6.30 sestala konferenca, ki bo razpravljala o finančnem in gospodarskem položaju v Nemčiji. Za konferenco vlada v vseh krogih prebivalstva ogromno zanimanje. Na postaji in pozneje je okrog spodnje zbornice so se zbrale velike množice.

London, 20. jul. AA. Predsednik konference Macdonald je na današnji seji očrtal vzroke nemške gospodarske in finančne krize in važnost naloge konference. Po njegovem govoru je poročal ministrski predsednik Laval o pariških razgovorih in obrazložil duh, v katerem so se vodila pogajanja med francoskimi in nemškimi ministri. Nato je pojasnil pogajanja med francoskimi in nemškimi ministri. Nato je pojasnil stališče Francije in dejal, da upa v lojalno sodelovanje med Francijo in Nemčijo in v obnovo medsebojnega zaupanja sveta.

Nemški kanceler dr. Brüning je ponovno poudaril pripravljenost do sodelovanja in se zahvalil za prilžnost — nariške razgovore. Poročal je da

je o finančnem položaju v Nemčiji in o odredbah nemške države, da premaga te težkoče. Končno je poudaril potrebo, da se Nemčiji pomaga, da olajša svoj položaj. Nato so razpravljali o dnevnem redu, nakar so sejo odgodili do jutri zjutraj. Vršila se bo v zunanjem ministrstvu.

Po pozdravu delegatov konference je ministrski predsednik Macdonald očrtal stališče angleške vlade do konference. Omenil je, da je sedanja konferenca odločilnega pomena v svetovni zgodovini. Konferenca bo morala rešiti sedanjo krizo, ker bo do sicer politične in finančne posledice nedogledne. Če pa bo konferenca rešila svojo nalogo, bo to prepuščajoč dokaz, da je mednarodno sodelovanje napredovalo in obrodilo dobre sadove. Nato je ministrski predsednik omenil, da so v zadnjih dveh letih padle cene vsem surovinam in živilom, kakor še nikoli, kar je popolnoma spravilo iz ravnotežja gospodarsko življenje sveta. Gospodarsko krizo je še poslabšalo breme dolgov, ki jih morajo nositi vse zadolžene države. Sedanjo gospodarsko krizo občutijo najbolj mednarodni industrijski in finančni krogi.

Uradni komunikate

London, 20. jul. tg. O današnji konferenci je bil izdan sledeči komunikat: Prvi sestanek mednarodne ministrske konference se je vršil danes ob 6.30 pod vodstvom ministrskega predsednika Macdonalda v njegovih privatnih prostorih v parlamentu. Macdonald je delegate toplo pozdravil, jih opozoril na težkoče nemške krize in poudaril daleko sežno važnost konference. — Za njim je govoril Laval, ki je podal kratko poročilo o poteku nemško-francoskih pogajanj v Parizu ter izjavil, da se je pričelo složno sodelovanje Nemčije in Francije, ki vzbujajo velike nade.

Dr. Brüning je potrdil Lavalovo besedo o »duhu kooperacije« ter nato izrazil svojo zahvalo, kar mu je bila dana možnost, da se je v Parizu razgovoril z vodilnimi francoskimi državniki.

Po seji so se podali ministri v svoje hotele. Dr. Brüning in dr. Curtius sta bila povabljeni v spodnjo zbornico. Smatra se, da je to vabilo nadomestilo za odnovezan obisk Macdonalda in Hendersona v Berlinu.

Nemški državni kanceler Dr. Brüning, ki je prelomil z nemško politiko in išče prijateljstva s Francijo.

Predsednik vlade na odmoru

Belgrad, 20. julija. AA. Predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve armijske general Peter Živković je odpotoval v Varaždinske toplice na zdravljenje, kjer bo ostal nekaj časa.

Evh. kongres v Vojvodini

Subotica, 20. julija. Z. Za veliki Evharistični kongres v Subotici, ki se vrši 14. in 15. avgusta, vlada v vseh severnih krajih velikansko zanimanje. Računajo, da se bo verske manifestacije udeležilo preko 100.000 ljudi. Odbor za prireditve tega kongresa ima ogromno delo, vsa Subotica pa pripravlja in krasni mesto za čim lepši sprejem tujcev. Dne 17. avgusta ob 6 zvečer bodo litanije s pridigo. Ves 15. avgust bodo svečanosti. Povrnili se je škof msgr. Budanović, ki je bil na počitnicah, ki poleg svoje dolžnosti sprejema nove dijakke za semenišče.

Italijanske serenade — Grčiji

Atene, 20. julija. AA. Ukinitve vizuma s strani Italije pozdravljajo listi kot nov dokaz zblížanja med obema državama. Vendar ta ukinitve ne velja za potovanje na Dodekanez, in zato opozicijski listi ogorčeno protestirajo zoper raznarodovanje Grkov tudi na tem polju.

Resen položaj v Spaniji

Madrid, 20. julija. AA. Položaj v Spaniji se je zelo poostil. Paroplovna zbornica je prejela iz Barcelone obvestilo, da bodo paroplovna društva usmerila svoje ladje, ki so na poti v Barcelono, v druge luke, ker grozi stavka pomorščakov.

Madrid, 20. julija. tg. V Sevilji in okolici je izbruhnila generalna stavka. Radi trajnih nemirov v Andaluziji, kjer pride stalno do izgrediv elastrmistov, je vlada razglasila obsedno stanje.

Zasedanje mednar. razzodišča

Haag, 20. julija. AA. Danes so otvorili pod predsedstvom barona Adacija 22. izredno zasedanje mednarodnega razzodišča. Razpravljalo bo med drugim o pravni dopustnosti avstrijsko-nemškega carinskega sporazuma. Končno bo sodišče proučilo vprašanje spora med Norveško in Dansko glede suverenosti groenlandske vzhodne obale.

Nove nemške odredbe

Berlin, 20. jul. d. Na podlagi paragrafa 48 državne ustave je vlada izdala sledečo drakonično naredbo, ki bo skoroda onemogočila Nemcem potovanje v inozemstvo, one pa, ki se že tam nahajajo, poklicala nazaj v naročje svoje matere-domovine: vsak nemški državljan, ki ima svoje redno bivališče v Nemčiji in ki želi potovati za nekaj časa v inozemstvo, mora plačati posebno letovišcarsko takso 100 mark (1400 Din), ko prosi za izhodni vizum. Oni, ki bi se proti tej naredbi pregrešili, bodo kaznovani takoj na mestu z globo 14.000 Din. Ako vlada uvidi potrebo, da se potovanja v inozemstvo še bolj omejijo, je pooblaščen takso za vizum povišati za 100 odstotkov. Naredba velja za dobo od 22. jul. 1931 do 10. oktobra 1931. Z Dunaja prihajajo vesti, da je ta naredba povzročila pe vseh letoviščnih veliko pobitost.

Nemčija gospodarsko aktivna

Berlin, 20. jul. Po najnovejših statističnih podatkih je znašal nemški uvoz v prvem polletju 1931 3700 milijonov mark in izvoz 4.518 milijonov mark. Torej je izvoz prekašal uvoz za 818 milijonov mark. Temu prebitku 818 milijonov je treba dodati še 256 milijonov mark, ki jih je Nemčija plačala na račun vojne odškodnine, tako znaša skupni prebitek 1.068 milijonov mark.

Krah za krahom

Bremen, 20. jul. tg. Vodstvo bremenske banke Schroeder, komanditne delniške družbe poroča: »Splošno znana velika gospodarska kriza, ki se posebno kaže v zadnjem času, je prisilila tudi naše podjetje, da za nekaj tednov zapre svoje blagajne. Pogajamo se resno z bremenskimi in zunanjimi gospodarskimi krogi za pomožno akcijo.«

V njegovem koncernu se nahaja cela vrsta drugih podjetij, kakor n. pr. Nemška paroplovna družba Hansa, Severonemška tovarna kamenih izdelkov in druge.

Berlin, 20. jul. tg. Banke in pa hranilnice so danes prvič začele z delnim plačevanjem na privatne račune. Sed dni bančnega odmoru je zadostovalo, da se je panika podelja. Vendar pa je bil danes naval na hranilnice še vedno velik.

Častitajmo poljski vladi!

Vodja Ukrajincev izpuščen iz zapora — Demisija preganjancev ukrajinskega naroda — Izgledi za bližnji sporazum ugodni

Lvov, 17. jul. iv. Ureditev ukrajinskega vprašanja le zelo polagoma napreduje. Od mojega zadnjega poročila meseca februarja, pravzaprav sploh ni nič napredovalo. Takrat sem opozoril na gotovo dobrohotno razpoloženje poljskih oblasti, da se pobotajo na lep način z ukrajinsko narodno manjšino. Reklo se je, da je poljsko vladno dovedel do miroljubnega stališa strah pred bodočim zasedanjem Zveze narodov, ki naj bi obravnavalo znova pritožbe Ukrajincev. To ne bo popolnoma res, ker imamo vtis, da hoče Poljska to rano ozdraviti iz golega spoznanja, da je Ukrajincem storila krivico, katera se mora popraviti, predno bo rodila posledice. Pretekli teden je bil izpuščen iz zapora sloviti vodja Ukrajincev dr. Lewicki, ki je bil v zaporu že celih 9 mesecev. Par dni pred njegovo osvoboditvijo ga je v zaporu obiskal visok dostojanstvenik notranjega ministrstva, kar je vzbudilo veliko začudenje in mnogo novih pričakovanj v domoljubnih ukrajinskih krogih.

Senzacija je povzročil tudi odstop notranjega ministra Sładkowskega in gališkega vojvode Rakoniecznikosa, ki sta pravzaprav oba odgovorna za vsa nasilstva, ki so se izvajala nad ukrajinskim narodom ter njegovimi prosvetnimi ustanovami. Demisija teh dveh Ukrajincem sovražnih državnih upraviteljev pomeni brez vsakega dvoma vesel preokret v zblizanju med Poljaki in med Ukrajinci in napoveduje konec brezzakonskega stanja, pod katerim je živel ukrajinski narod zadnja leta. Odgovornega delajo za to poljskega zunanjega ministra Zaleskega, ki je pregovoril člane vlade v Varšavi, da bo treba napraviti red v vprašanju Ukrajincev, ako hoče Poljska igrati v svetu vlogo velike, močne in etično utrjene države.

Pogajanja od februarja so se sicer razbila, toda upanje obstoja, da se bodo sedanja končala bolj uspešno. Ukrajinci zahtevajo vedno eno in isto, namreč avtonomijo, ki jim je bila obljubljena v sklepu konference veleposlanikov dne 15. marca

1923. Od te točke nobeden Ukrajinec ne more in ne sme odnehati. Nadalje zahtevajo Ukrajinci, da se povrne vsa škoda, ki so jo lani napravile kazenske ekspedicije ministra Sładkowskega. Ni znano, kako daleč grejo poljske protiponudbe. Toda pisle informacije, ki so prišle v javnost, dovoljujejo raznovrstna domnevanja, tako med drugim, da bo Poljska škoda res povrnila in da namerava dati široko kulturno avtonomijo na polju šolstva in prosvete. Dr. Lewicki se bo lahko mirno razgovarjal s svojo stranko, češar mu do sedaj ni bilo mogoče, ter bo znal vplivati na eno in na drugo stran tako, da se bosta poljska ponudba in ukrajinska zahteva približali. Ves kulturni svet, najbolj pa oni narodi, ki poljsko državo ljubijo in ji želijo s slavo obdane bodočnosti, zrejo sedaj na Poljsko v dobri veri, da bo poljska vlada izvršila najnujnejšo konsolidacijo svoje države s tem, da vrne Ukrajincem, kar je njihovega ter si napravi iz neprijateljev zveste in zanesljive prijatelje.

Pij XI. pred izredno sodišče!

Strahovite grožnje sv. Očelu — 2. legija črnih srajc, bo zadostovala

Rim, 20. julija. »Osservatore Romano« priobči nekaj izvlečkov iz znane brošure proti sv. očetu, ki je nedavno izšla v Rimu in katere avtorji so bili po zahtevi italijanske vlade aretirani. Brošura govori o zločinu Ahila Rattija, italijanskega renegata, ki se drzne pod krinko poveljarja katoličanov, ki sicer že dalj časa javno nastopa na političnem področju, delati na tem, da bi združil vsa protifašistična stremeljenja na svetu. Ahil Ratti, ki je papež Pij XI. se nadalje imenuje navadni lopov. Avtorji tega nesramnega pamfleta zahtevajo, da Mussolini takoj odpove konkordato. S sv. očetom in njegovimi tovariši ne bo imel fašizem veliko posla. »Zapreti in obsoditi italijanskega renegata Ahila Rattija in njegove sokrivce, bo lahka stvar. Zato zadostuje legija rimskih črnih srajc.« Papeža in njegove tovariše bo sodilo fašistično izredno sodišče. — »Osservatore Romano« priobči še k temu le kratek komentar, v katerem pravi, da se morajo osebe, ki so na takšen način izdale sv. očetu, v smislu lateranskih pogojev soditi kakor žalivci kralja.

»Lavoro Fascista« je nedavno odkril tajni sestanek sedeža generalnega vodstva jezuit-

skega reda, katerega so se udeležili škof d'Herbigny, znani italijanski jezuit o. Rosa in še več drugih uglednih jezuitov. Na sestanku se je proučil načrt, kako naj bi se končnoveljavno prekinili odnosi med Vatikanom in fašistično Italijo. Sestanek se je vršil 11. julija ob 19.25. škof d'Herbigny je spredljal njegov tajnik, ki je Hrvat ali Srb. Vodstvo Jezusove družbe je poslalo listu popravek, v katerem odločno zavrača njegove trditve; kako predrzna je gojenja tega lista, je razvidno iz okolnosti, da je škof d'Herbigny sploh odsoten iz Rima. V pravku je tudi rečeno, da ni d'Herbigny-jev tajnik ne Hrvat ne Srb.

Rim, 20. julija. AA. Na včerajšnjem sestanku kongregacije za sveta opravila je papež govoril o sporu z italijansko državo. Omenil je preganjanja, ki jih mora pretrpeti cerkev, in prosil Boga, naj privede njene sovražnike na pravo pot in jih reši slepote, s katero so udarjeni. Papež je končno dejal:

»Resnično potrebujemo čudežev. Prosimo predvsem, da bi spregledali slepi in da bi oni, ki vidijo, tudi razumeli.«

Bethlen bo vladal še 5 let

Opozicije ni nikjer — Usodepolni zamujeni trenotki

Budimpešta, 19. jul. Jutri se sestane novi madjarski parlament. Čeravno se ni bistveno ničesar izpremenilo v politični orijentaciji državnega zbora, je vendar marsikaj novega nastalo po zadnjih volitvah. Novi obrasi so se pokazali, stare parlamentarne osebnosti so izginile. Končni rezultati volitev, ki so poslale 245 poslancev v državni zbor, je približno sledeči: vladni blok šteje 193 poslancev, kar pomeni izgubo 17 mandatov. V vladnem bloku se nahaja Bethlenova državna stranka s 155 (prej 171), krščanski socialci s 50 (prej 35), vladni prijazni divjaki z 8 (prej 1) poslanci, ki sedeži. Vladnemu bloku nasproti stoji desničarska opozicija, ki šteje 17 poslancev (prej 8). Legitimisti so narasli od 3 na 6, kršč. opozicija je z 2 poslancevoma nov pojav v parlamentu, radikali so izboljšali svoj položaj od 3 na 5, divjaki pa od 2 na 4. Ta opozicija je žalibog tako nevedna in tako medseboj razdrapana, da bo politiki vladnega bloka s svojimi razprti-jami več koristila, kakor pa škodovala. Leva opozicija šteje sedaj 22 poslancev, kar pomeni dobiček štirih sedežev. V to skupino spadajo: meščanska stranka, ki se je okrepila od 9 na 11 poslancev ter liberalni-demokratski blok, ki je izgubil 2 mesti ter padel na 6, nadalje novonastali neodvisni demokratje z 2 sedežema in slednjič divjaki, ki so narasli od 1 na 3 poslance. Na sredi med vladno stranko in levo opozicijo moramo uvrstiti 10 neodvisnih malokmet-skih poslancev, ki so izvajali 6 novih mest. Socialdemokrati, ki pravzaprav tvorijo neke vrste zbirališče vseh strank opozicije, so ohranili svojo doseganjo moč 14. mandatov. Govori se, da bodo krščanski socialci tudi prestopili v opozicijo, toda po informacijah, ki sem jim dobil, je to zelo malo verjetno, kajti grof Bethlen bo znal vse težkoče ublažiti, na drugi strani pa si ni mogoče misliti, da bi krščanski socialci hodili skupno z opozicijo, ki zgleda po po političnih barvah, kakor beračeva suknja. Grof Bethlen je torej odnesel popolno zmago in si je celo privoščil luksuz, da je od svoje večine prostovoljno oddal nekaj mandatov opoziciji. Danes se sme brez vsakega dvoma računati s tem, da bo Bethlen vladal nadaljnjih 5 let, izjemši seveda slučaj, da nastanejo v Evropi nove socialne prilike, ki bi obračunale z obstojem družabnim redom. Napačno bi seveda bilo sklepati iz volilnih rezultatov, da je Madjarska z doseganjo desetletno vladno Bethlena zadovoljna, kajti nikjer drugod na svetu ne obstoja tako zastareli volilni red, kakor ravno na Madjarskem. V 199. okrajih se vrši glasovanje javno in samo v 46. je tajno. Volitve so ponovno pokazale, da je vladna stranka ravno v voliščih s tajnim glasovanjem najbolj občutno nazadovala. Kljub zmagi, ki jo je vlada prinesla iz volivne borbe, obstoja na Madjarskem med uvidnimi državniki in politikmi, predvsem pa v krogih, ki se od blizu bavijo s socialnimi

Bernard Shaw v Rusiji

London, 20. julija. AA. Bernard Shaw je od-potoval v Rusijo, kjer ostane dalj časa. Angleški dramatik želi spoznati deželo brez kapitalističnega gospodarstva.

Prva seja madjarskega parlamenta

Budimpešta, 20. jul. 2. Danes ob 10 je bil odprt madjarski parlament. Večina zastopnikov je prišla zelo zgodaj jutraj v svečani obleki. Prvi seja parlamenta so prisostvovali vsi člani vlade z Bethlenom na čelu. Za predsednika je bil izvoljen najstarejši član parlamenta grof Apponyi, ki so ga navzoči burno pozdravili. V svojem govoru je Apponyi naglasil, da do konstitucije nima nikdo pravice dajati političnih izjav. Nato je bilo izbranih 6 tajnikov iz najmlajših članov parlamenta. Grof Apponyi je v svojem ponovnem govoru sporočil navzočim, da se jutri ob 10 vrši služba božja v cerkvi kronanja, ob 12 pa bo izvršena svečana otvoritev parlamenta v prisotnosti guvernerja Hortyja. S tem je bila prva seja parlamenta zaključena.

V službi fašizma

Jugoslovanski list o stikih med framasoni in fašisti

Zagreb, 20. julija. »Narodna obrana« je priobčila pod naslovom »Jugoslovanski protozidarij v službi fašizma« članek, v katerem obžaluje, da se je jugoslovanski protozidarski tisk v sporu med Cerkvijo in fašizmom postavil na stran fašizma, in da za neprikrilit veselijem odobrava nasilje fašistične vlade proti Katoliški akciji in proti papežu. Zanimivo je, da je proti fašističnim nasiljem nastopil ne samo katoliški in krščanski tisk v inozemstvu, temveč tudi liberalni in socialistični časopisje po vseh državah in odobrilo papeževo okrožnico proti fašizmu. Edino liberalni tisk v naši državi dela izjemo in se zavzema za fašizem. »To je toliko huje, ker daje naš tisk moralno pomoč fašizmu, ki je znan kot sovražnik našega naroda in ki brezobzirno uničuje naš življenj v Italiji ter vaga italijanski narod za vojno predvsem proti naši državi.« Nato list pripoveduje, kako so bile jugoslovanske lože vselej v dobrih stikih z italijanskimi framasoni,

Vpogled v trgovske knjige

Belgrad, 20. julija. AA. Davčni oddelek ministrstva za finance je izdal okrožnico vsem finančnim direktorjem, v kateri ugotavlja, da so davčni obvezniki zaradi nadzorstva o opravnem prometu dolžni pokazati finančnim organom vse svoje trgovske knjige brez razlike. Finančni organi morajo pregledati te knjige s primerno obzirnostjo in se ne smejo spuščati v nobeno kritiko ali opombo o vodstvu teh knjig in ne smejo zbrati nobenih drugih podatkov razen onih, ki je potreben za predmet, to je za odmero davka na poslovni promet. Zato morajo finančni organi varovati o tem vpogledu strogo službeno tajnost.

Šahovski turnir

Praga, 20. julija. Ig. Dane so se odigrale vi-seče partije do 1. runde, pri čemer so dosegli sledeče stanje točk: Letonska 29 točk, Amerika, Jugoslavija 27, Nemčija 26 in pol, Češkoslovaška 26 (4), Avstrija, Poljska 26, Madjarska 24 in pol.

V 12. kolu ki so ga odigrali danes popoldne, so bili doseženi sledeči rezultati: Češkoslovaška: Rumunija 2 in pol: pol (1), Poljska: Madjarska 2: 0 (2), Letonska: Danska 2: 0 (2), Francija: Španija 2: 1 (1), Nemčija: Švedska 1 in pol: 1 in pol (1), Anglija: Amerika 1 in pol (3), Litva: Italija 1: 0 (3), Švica: Avstrija 1: 1 (2), Holandska: Jugoslavija 1: 1 (2). Košče je remiziral z Noteboomom in Pirc z Van Den Boschom. Stanje po 12. kolu: Letonska 31 (2), Češkoslovaška, Poljska 28 in pol (2), Jugoslavija 28 (2), Nemčija 28 (1), Amerika 27 in pol (3), Avstrija 27 (2), Madjarska 24 in pol (2) in Anglija 24 (3).

Drobne vesti

Belgrad, 20. julija. AA. Na osnovi čl. 6 zakona o likvidaciji agrarne reforme je minister za kmetijstvo v soglasju z ministrom za zgradbe predpisal pravilnik o gradbenih conah. Ta pravilnik odreja, da se smatrajo za gradbene cone zemljišča, ki se nahajajo v onih gradbenih rajonih, ki obsegajo že zgrajene in naseljene dele mesta. Ta zemljišča so zaščiteni in se ne morejo ekso-proprirati v svrhu agrarne reforme.

Budimpešta, 20. julija. 2. V soboto zvečer so bila uspešno končana madjarsko-nemška trgovinska pogajanja, ki so se začela v Berlinu in se končala v Zenevi.

Friedrichshafen, 20. julija. AA. Zrakoplov »Grof Zeppelin«, ki poleti v petek v polarne kraje, so popolnoma preuredili. Polet bo trajal šest dni.

Pariz, 20. julija. Ig. Jutri bo objavljena razorožitvena spomenica francoske vlade, ki bo služila kot podlaga za razorožitvena pogajanja.

Rendez-Vous na severnem tečaju

Moskva, 20. julija. AA. Ruski ledolomilec »Malygin« je večeraj dopoldne odplul v Severno morje, kjer se bo sestel 1. avgusta z zrakoplovom »Zeppelinom« blizu Franc. Jožefove dežele, s katerim bo po možnosti izmenjal pošto. »Malygin« vozi s seboj nad 12.000 pisem, ki jih bo prenesel »Zeppelin« na otoke ob sibirski obali. »Malygin« bo posetil še neznane kraje in jih bo filmal. V začetku so nameravali napraviti le izlet. Pozneje pa so sklenili prirediti znanstveno ekspedicijo, ki bo iskala tudi Amundsen. Vrne se konec avgusta.

Trgovinska pogodba z Avstrijo

Ljubljana, 20. julija.

Danes je stopila v veljavo nova trgovinska pogodba med republiko Avstrijo in našo kraljevino, ki je bila podpisana že v soboto in katere glavne momente je »Slovenec« poročal že v petek. Prejšnja trgovinska pogodba je bila datirana s 3. sept. 1929 in je bila 1. jul. 1931 odpovedana. Avstrija je po letu 1925 izdala pet carinskih novel, v katerih je hotela zaščititi predvsem svoje kmetijstvo pa tudi ostalo domačo produkcijo. Zaradi teh spremembnih razmer je prišlo do pogajanj in tako smo dobili sedaj novo trgovinsko pogodbo. Kakor smo že poročali, je ta pogodba posebne važnosti za našo banovino.

V splošnem delu zaključnega protokola je ostala tako zvana krošnjarska klavzula, ki dovoljuje krošnjarjem iz okrajev Kočevje, Logatec, Novo mesto in Črnomelj prodajati v Avstriji tužno sadje in lesne proizvode. Smejo pa tudi popravljati poškodovane predmete, za kar jim je dovoljeno prinašati potrebni material s seboj. V Avstriji pa so podvrženi istim predpisom kot domači krošnjarji, da dobe namreč knjižico za leto dni, katero morajo dati ob prestopu v drugo okrajno glavarstvo vidirati (brezplačno). Napram prejšnji pogodbi so ugodnosti večje, kar je pripisovali intervenciji župnika škulja ter Zveze domačih lesnih obrtnikov. Nadalje določa pogodba, da velja do 30. VI. 1932. Odpovedni rok je 3 mesece.

Tarifni del je zelo obširen, saj obsega 44 strani. V naši uvozni tarifi so sledeče spremembe:

Jugoslovanska uvozna tarifa

Carinska postavka 138-2 gorčica: carina se zviša od 30 na 50 zlatih Din. C. p. 154-2 magnezit: sedanja carina 1 Din, nova pogodba pa odstopa od vezave in tako stoji avtomatično v veljavo avtonomna tarifa postavka 4 zlatih Din. C. p. 214-4 ogljikova kislina tekoča od 10 na 15 zl. Din. Nova je pozicija 356-104, Denarnice za drob iz bombažne ali lanene tkanine z železnim zapiranjem 500 zl. Din za 100 kg. 367-a dežniki, solnčniki, prevlečeni s svilenim tkanino od 6 na 7 zl. Din za komad; -b z držaji od 5 na 6, ostali navadni od 3,50 na 4,50 zl. Din. C. p. 368-2 obutev in tkanine iz klobučevine 350 na 400. K splošnim pripombam glede tekstilij znaša carina 60 mesto 80. C. p. 305 jutine vreče, doseganja vezana carina 32 zl. Din se ukine in stoji v veljavo avtonomna 70. C. p. 422 deli zabojev za razpošiljanje ali ukinihena vezava 340, sedaj avtonomna carina 10 zl. Din. C. p. 422 oklenjen les od 10 na 15. C. p. 431-2 letve za pohištvo 90 na 110, 3 z inkrustacijami od 100 na 130, 4 poslikane pobarvane od 100 na 130. C. p. 432-3 leseno pohištvo prevlečeno, b, c, e, ukinihena vezava 75, 110, 200, torej carine 200, 300, 360. C. p. 435 transmijska kolesa, lesene škatle od 50 na 120, hišna in kuhinjska posoda ostane 40. Lužena od 50 na 240, škatle od 100 do 240. C. p. 441, vezanost celuloze, katere uvoz je prost, se ukine. C. p. 444 papir ovojni od 14 na 15. C. p. 447 svileni papir od 20 na 50. C. p. 469 škatle

papir od 120 na 250. C. p. 470 bergmanove cevi od 60 na 160. C. p. 483 umetno kamenje za brušenje od 35 na 50. C. p. 494 magnetna opeka od 1 na 1,50. C. p. 543 železne osovine razven železnih od 27 na 30. C. p. 544 klavirja v zvezi z lesom nad 1 kg teža 25 do 28, do 1 kg od 35 na 40. C. p. 546 lopate, motike, krampi, rovnice v zvezi z lesom, neobdelane 27 do 30, obdelane 32 do 37, grablje, vile, neobdelane od 27 na 35, obdelane od 32 na 45. C. p. 554 vijaki, maticice: do slej diferenciacija do 7 mm 30, nad 7 mm 70; sedaj nad 14 mm 30, 7 do 14 mm 40, do 7 mm 70. C. p. 556 okovje za okna, vrata, neobdelane od 40 na 45, obdelane od 50 na 55. C. p. 559 1 žična pletiva, vrtna ograje od 55 na 55. 2a ostali izdelki iz žice od 55 na 60, 2b izdelki neomejeni od 80 na 90. C. p. 584 izdelki iz kovnega železa 1a od 22 na 25, 1b 27 na 30, 1c od 32 do 35, 1d orientalske podkve od 35 na 45, ostali izdelki od 44 na 45. 2 obdelani a od 32 na 35, b od 37 na 40, c od 42 na 50, d od 56 na 70. C. p. 632 na sita iz bakrene žice 2, od 130 na 200. C. p. 637 liti izdelki iz bakra 2b od 170 na 200, 3b (obdelane amature) od 210 do 250. C. p. 838 izdelki iz bakra 1a od 170 na 200, 1b od 215 na 250, 2a od 220 na 250, 2b od 300 na 350, 3 od 500 na 600. C. p. 667 električne lampe od 330 na 400.

Avstrijska uvozna tarifa

Koncesije, ki jih je dala Avstrija, so predvsem agrarne značaja. Tako znaša za moko po postavki 31 dodatek 3,50 kron, ki se približe carini za 200 kg pšenice. Carina za grozdje znaša 10 zlatih kron, za namizno sadje (jabolka, češnje, broskve in marelice) 5 zlatih kron. Uvoz svežih sliv je prost. Za naše kraje je velike važnosti, da znaša carina za nepakovana jabolka od 1. julija do 15. novembra 3 zlate kroni, od 15. novembra do 15. decembra 3 zlate kroni, po tem času pa 5 zlatih kron. Zgodnja krompir bo plačal 2 zlati kroni, glavna letina 4. Suhe gobe (tako zvani Herpenpilze) 10 zlatih kron. Hmelj je sedaj prost carine, dočim je doslej znašala 20 zlatih kron. Za klavna goveda imajo kontingent 10.000 glav in znaša zanje carina 9 zlatih kron za 100 kg. za delavno živino znaša carina po komadu 70 zlatih kron, za junce in junice po komadu 50 zlatih kron, za teleta pa 8 zlatih kron. Za mesnate prašiče od 40 do 150 kg ostane carina 18 zlatih kron, letni kontingent pa znaša 21.000 komadov. Uvoz tako zvanih špeharjev, to je prašičev nad 150 kg je prost. Kar se bo uvozilo preko kontingenta, bo uveljavljala avtonomna carinska tarifa v znesku 45 zlatih kron za 100 kg. Nadalje znaša carina z živo perutnino 8 zlatih kron, za zaklano, očiščeno 15 zlatih kron. Za konje so ostale doseganje prohibitive carine neizpremenjene. Ker pa smo mlade konje pod 2 leti starosti uvažali v Avstrijo kot klavno živino, je sedaj v pogodbi pogodba, da se smatrajo za klavno živino samo konji, stari nad 2 leti. Carina za mast znaša 30, za slanino 22, za slivovko do 50%, za vino do 10% 30, od 10 do 14 35, za mineralne vode 140, šampanjec 150, salamo 60, kranjske klobase 60 zlatih kron. Bučarje olje je prost carine. Ravno

tako tudi tanin in ekstrakti iz kostanjevega lesa. Carina za sila, ki imajo leseno dno, znašajo s premerom nad 40 cm 25, pod 40 30 zlatih kron. Za sila pa, ki imajo dno iz žime in nad 40 cm premera, 40, zobotrebi iz mehkega lesa 6, iz trdega (ročni izdelek) 12 zlatih kron, na izdelke iz suhe robe iz mehkega lesa 8 (15), za kovane žeblice 14, za ročno kovane žeblice za čevlje 21, za žveplene trakove 10 zlatih kron. Kalcijeve članamid je prost carine.

Pšenični preferencial

Avstrija nam je v novi pogodbi dovolila uvoz 500.000 met. stotov pšenice kot kontingent pri zmanjšanju carine za 8,20 zlate krone pri 100 kg. Ta preferencial naše pšenice pa stoji v veljavo le, če ga odobro druge pogodbenice države, ki uživajo največjo ugodnost. Avstrijska vlada se bo tozadevno obrnila na vse zainteresirane države. Če pa tega preferenciala ne bi odobrile, se bodo pričele na novo pogajanja, da se na drug način nadomesti ta preferencial. Iz vsega tega je razvidno, da praktično znepkrat o ugodnostih tega preferenciala ni mogoče govoriti in da za najbližjo kampanjo ne bo prišel v poštev, čeprav smo od naše strani storili vse, da omogočimo njegovo tehnično izvedbo (monopolizacija izvoza žita).

Nadalje so v pogodbi tudi določbe o kontingentu za prašiče. Vlada bo intervenirala pri interesih, da doseže sporazum o časovni razdelitvi uvoza, da tako obdrži ravnotežje cen. Vlade bodo pospeševale tozadevne sporazume privatnih interesov. Uvedena bo tudi številna kontrola.

Ostale odredbe

Sporazum o živalski kužni bolezni je revidiran v toliko, da mora biti sveže in hlajeno konzervirano meso žigosano, imeti poizvedo o zdravstvenem stanju in o izvoru. Konzervirano meso pa mora biti opremljeno z izjavo pristojnih oblasti, da ne vsebuje substanc, katerih konzum je v uvozni državi prepovedan. Odredbe glede sporazuma o pašni so ostale neizpremenjene, pač pa je prišel nov dodatek, po katerem lahko okrajna glavarstva in carinske oblasti sporazumno lahko usmerijo pregon živine na druge poti, ne pa samo na splošno carinsko pota.

Utesnitev obmejnega prometa

Sporazum o ureditvi obmejnega prometa je, kakor je razvidno, utesnjen na našo škodo. Avstrijci so to dosegli na podlagi svojih, za nas neugodnih statistik o obmejnem prometu, dočim mi teh statistik nimamo. Doslej je bilo mogoče nesti moko, kruh in navadno pestivo do teže 5 kg brez mejo, sedaj pa se smejo nesti samo 3 kg. Jaje se sme nesti namesto prejšnjih 50 samo 5 komadov, mesa, sira in masla, namesto prejšnjih 2 kg samo 1 kg. Dosedanja omejitve mlinskega prometa in dovoza na žage 5 km, je padla.

Sporazum o tujkem prometu je ostal neizpremenjen. Ravnotako so ostali neizpremenjeni sledeči sporazumi: mostovni, cestni, polni, električni, ribolovni, o regulaciji Mure in o izkoriščanju vodnih sil.